

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Józef Iwulski

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa I. Ż.

przeciwko S. Spółce Akcyjnej w B.

o rekompensatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 16 stycznia 2024 r.,

skargi powódki o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku

Sądu Okręgowego - Sądu Pracy w Katowicach

z dnia 7 listopada 2019 r., sygn. akt IX Pa 317/19,

**1. stwierdza niezgodność z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego - Sądu Pracy w Katowicach z dnia 7 listopada
2019 r., sygn. akt IX Pa 317/19,**

**2. zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1.350 zł (jeden
tysiąc trzysta pięćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów postępowania
wywołanych wniesioną skargą z ustawowymi odsetkami za czas
po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanej orzeczenia do
dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Bytomiu wyrokiem z dnia 4 lutego 2019 r. zasądził od pozwanej S. SA w B. na rzecz powódki I. G. kwotę 10.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9 marca 2018 r. tytułem świadczenia rekompensacyjnego z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla oraz orzekł o kosztach procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że powódka była małżonką emeryta, który w trakcie zatrudnienia w jednej z kopalń wchodzących w skład pozwanej Spółki, będąc już emerytem, pobierał aż do śmierci deputat węglowy. Od chwili śmierci męża, tj. od 1986 r. powódka ma ustalone prawo do renty rodzinnej na stałe i rentę tę pobiera. Będąc wdową zawarła ponowny związek małżeński. Jej drugi mąż zmarł w dniu 8 stycznia 2010 r.

W ocenie Sądu pierwszej instancji powództwo zasługiwało na uwzględnienie, gdyż powódka jest osobą uprawnioną w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 12 października 2017 r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz.U. z 2017 r., poz. 1971, dalej jako ustawa z 2017 r.) do otrzymania rekompensaty z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla jako wdowa po zmarłym emerycie, posiadająca prawo do renty rodzinnej. Wbrew twierdzeniom pozwanej wskutek ponownego zamążpójścia powódka nie utraciła statusu wdowy w świetle ustawy z 2017 r., która nie zawierała definicji wdowy ani też nie utraciła statusu wdowy na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. prawo o aktach stanu cywilnego. Powódka jest wdową po zmarłym mężu (emerycie) czego nie zmieniał fakt, że w odniesieniu do kolejnego małżeństwa miała status osoby zamężnej. Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, że stan cywilny danej osoby określa się w odniesieniu do konkretnego małżeństwa.

W apelacji od wyroku Sądu Rejonowego pozwana zarzuciła m.in. naruszenie art. 2 pkt 1 i 2 ustawy z 2017 r., przez jego błędną wykładnię, a w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie przez przyjęcie, że powódka mimo ponownego zawarcia

związku małżeńskiego jest wdową w rozumieniu tego przepisu oraz w rozumieniu art. 29 ustawy prawa o aktach stanu cywilnego.

Sąd Okręgowy w Katowicach wyrokiem z dnia 7 listopada 2019 r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w ten sposób, że powództwo oddalił (pkt 1) i odstąpił od obciążenia powódki kosztami procesu (pkt 2).

Sąd Okręgowy dzieląc ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji nie podzielił jego oceny co do tego, że powódka jest osobą uprawnioną do otrzymania świadczenia rekompensacyjnego przewidzianego ustawą z 2017 r. W świetle art. 29 ust. 2 w związku z art. 2 ust. 1 prawa o aktach stanu cywilnego status powódki określa się jako wdowa, z tym, że powódka jest wdową po drugim mężu, a nie jest wdową po pierwszym mężu, będącym osobą, o której mowa w art. 2 ustawy z 2017 r. Według ustawy z dnia 23 listopada 2018 r. o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla oraz z tytułu zaprzestania pobierania bezpłatnego węgla przez osoby niebędące pracownikami przedsiębiorstwa górniczego (Dz.U. 2019 r., poz. 29, dalej jako ustawa z 2018 r.) za wdowy i wdowców uznaje się również osoby, które ponownie zawarły związek małżeński tracąc status wdowy i wdowca. Wcześniejsza ustawa z 2017 r. nie zawiera takiej regulacji. Cytowana w nowej ustawie regulacja prawna przemawia na rzecz tezy, że status wdowy/wdowca w tej ustawie określany jest według ogólnych zasad przewidzianych w prawie o aktach stanu cywilnego. Skoro powódka wywodzi swoje roszczenie z ustawy z 2017 r. i na gruncie przepisów tej ustawy zapadło zaskarżone rozstrzygnięcie, to ocena zgłoszonego przez nią żądania i wyroku Sądu pierwszej instancji następuje zgodnie z regulacją tej ustawy, co skutkowało zmianą zaskarżonego wyroku i oddaleniem powództwa, ponieważ w świetle ustawy z 2017 r. powódka nie jest osobą uprawnioną do rekompensaty.

Powódka, wobec postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2021 r., I PSK 61/21, wniosła skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 7 listopada 2019 r., IX Pa 317/19.

Podstawę skargi stanowiło naruszenie prawa materialnego, to jest art. 2 pkt 1b ustawy z 2018 r., przez jego błędne niezastosowanie, podczas gdy Sąd Okręgowy winien był rozpoznać roszczenie skarżącej na podstawie tego przepisu, skoro uznał, że jej roszczenie nie jest uzasadnione na podstawie art. 2 pkt 1b ustawy z 2017 r.

oraz naruszenie przepisów postępowania, a to: 1) art. 187 § 1 k.p.c., przez niewłaściwe uznanie, że skarżąca jako jedyną podstawę prawną roszczenia podała art. 2 pkt 1b ustawy z 2017 r., podczas gdy wskazywała ona jako alternatywną podstawę prawną roszczenia art. 2 ust. 2 ustawy z 2018 r., a ewentualny brak wskazania prawidłowej podstawy prawnej nie powinien wywoływać negatywnych konsekwencji dla strony powodowej, 2) art. 316 § 1 k.p.c., przez jego błędne niezastosowanie, polegające na nieuwzględnieniu stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy, 3) art. 321 § 1 k.p.c., przez błędne uznanie, jakoby orzekanie ponad żądanie pozwu stanowiło rozpoznanie roszczenia na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z 2018 r.

Według skarżącej zaskarżony wyrok jest niezgodny z art. 2 ust. 2 ustawy z 2018 r. oraz z art. 187 § 1, art. 316 i art. 321 k.p.c., a szkodę, którą poniosła stanowi kwota 10.000 zł należności głównej z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 9 marca 2018 r. oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 1.350 zł. Prawidłowy wyrok Sądu drugiej instancji powinien ponadto obejmować rozstrzygnięcie o zasądzeniu od pozwanego na rzecz skarżącej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym w kwocie 675 zł, a nie zasądzenie tych kosztów należy traktować w kategoriach wyrządzonej jej szkody.

W ocenie skarżącej wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było możliwe, albowiem brak jest podstaw do złożenia skargi o wznowienie postępowania, jak też wyrok nie podlegał zaskarżeniu skargą kasacyjną, co wprost stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 22 lipca 2021 r., I PSK 61/21 (LEX nr 3258541). W związku z powyższym skarżąca wniosła o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku Sądu Okręgowego oraz o zasądzenie od pozwanej na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie warto zauważyć, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia została wprowadzona do Kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania

cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98). Uzasadnienia dla ustanowienia tej instytucji należy poszukiwać na gruncie unormowań art. 77 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 417-417² i art. 421 k.c.

W art. 417¹ § 2 k.c. przyjęto bowiem, że jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia, można żądać jej naprawienia po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu jego niezgodności z prawem. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest takim właśnie „właściwym postępowaniem”, o jakim stanowi art. 417¹ § 2 k.c. Jest to specjalny środek prawny, umiejscowiony w Kodeksie postępowania cywilnego wśród nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Skarga kwalifikowana jest jako samodzielny, autonomiczny sposób badania legalności działalności jurysdykcyjnej sądów powszechnych, służący osobie zamierzającej dochodzić od państwa wynagrodzenia szkody wyrządzonej działaniami władzy publicznej, o której mowa w art. 77 ust. 1 Konstytucji RP.

W myśl art. 424¹ § 1 k.p.c., w brzmieniu nadanym przez art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 155, poz. 1037), obowiązującym od dnia 25 września 2010 r., można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie były i nie są możliwe. W uzasadnieniu projektu ustawy zmieniającej podkreślono, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia przysługuje od prawomocnych wyroków sądu drugiej instancji kończących postępowanie w sprawie oraz postanowień co do istoty sprawy kończących postępowanie, wydanych przez sąd drugiej instancji w postępowaniu nieprocesowym, w postępowaniu o uznanie i stwierdzenie wykonalności orzeczeń sądów państw obcych oraz w postępowaniu o uznanie i stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego wydanego za granicą lub ugody zawartej przed sądem polubownym za granicą (art. 424, art. 519, art. 1148 § 3, art. 1151¹ § 3 i nowy art. 1215 § 3 k.p.c.). Od innych prawomocnych orzeczeń skarga nie przysługuje.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku jest nadzwyczajnym - a więc *ex definitione* - wyjątkowym środkiem zaskarżenia, przysługującym tylko wtedy, gdy łącznie spełnione są dwie przesłanki.

Po pierwsze, przez wydanie zaskarżonego wyroku stronie została wyrządzona szkoda. Musi więc istnieć związek przyczynowy między wydaniem orzeczenia a powstaniem szkody, co strona wnosząca skargę powinna co najmniej uprawdopodobnić (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.). Po drugie przesłanką wniesienia skargi jest brak możliwości zmiany lub uchylecia zaskarżonego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych (zarówno w chwili orzekania co do tej skargi, jak i w przeszłości).

Zgodnie z art. 424⁴ k.p.c., skargę można opierać na podstawie naruszenia prawa materialnego lub przepisów postępowania, które spowodowały niezgodność orzeczenia z prawem. W kontekście tego unormowania centralnym pojęciem omawianej instytucji jest wspomniana niezgodność orzeczenia z prawem. W judykaturze podkreśla się, że uznanie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia to nie tylko stwierdzenie jego obiektywnej bezprawności. Stwierdzenie tej bezprawności nie może nastąpić bez sięgnięcia do istoty władzy sądowniczej, czyli orzekania przez sędziego w warunkach niezawisłości, w sposób bezstronny, jednak zależny nie tylko od obowiązujących ustaw, lecz także „głosu sumienia” sędziego oraz jego swobody w ocenie prawa i faktów stanowiących podłoże sporu. Obowiązujące prawo to zaś nie tylko tekst normatywny, ale również jego wykładnia, bo w istocie każdy przepis podlega wykładni. Można zatem przyjąć, że obowiązujące, respektowane powszechnie prawo zostaje ukształtowane w wyniku wykładni. Jest to proces użyteczny, funkcjonujący w warunkach konfrontacji poglądów i ważenia argumentów. Tak kształtuje się też orzecznictwo sądowe, mające umocowanie w niezawisłości sędziowskiej (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 24 lipca 2006 r., I BP 1/06, OSNP 2007 nr 15-16, poz. 216 i z dnia 15 listopada 2006 r., I BP 12/06, OSNP 2008 nr 1-2, poz. 3). W wyroku z dnia 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06 (OSNC 2007 nr 2, poz. 35), Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że „sędzia poruszający się na obszarze przyznanej mu swobody i nieprzekraczający jej granic, pozostający w zgodzie z własnym sumieniem, jak też prawidłowo dobierający standardy orzeczenia, działa w ramach porządku prawnego nawet wtedy, gdy wydane przez niego

orzeczenie - ocenione *a posteriori* - jest obiektywnie niezgodne z prawem". Niezgodność z prawem, rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa, musi mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty, tylko bowiem w takim przypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechy bezprawności. Traktowanie jako niezgodnego z prawem w rozumieniu art. 424⁴ k.p.c. każdego orzeczenia sądowego ocenionego jako wadliwe niesie zagrożenia dla porządku prawnego, stabilności obrotu prawnego, swobody sądu w stosowaniu prawa. Już w wyroku z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00 (OTK-A 2001 Nr 8, poz. 256), Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że stan prawny wynikający z wykładni art. 77 ust. 1 Konstytucji RP nie może być interpretowany jako stworzenie podstawy prawnej do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych w odniesieniu do każdego wadliwego orzeczenia sądowego. Podobnie za niezgodne z prawem w ujęciu art. 424⁴ k.p.c., a przez to implikujące obowiązek naprawienia przez Skarb Państwa wyrządzonej szkody, uważa się orzeczenie krzywdzące stronę przez rozstrzygnięcie sprzeczne z rozumianym jednoznacznie przepisem prawa regulującym określone uprawnienie (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 grudnia 2005 r., II BP 3/05, OSNP 2006 nr 21-22, poz. 323; z dnia 18 stycznia 2006 r., II BP 1/05, OSNP 2006 nr 23-24, poz. 351; z dnia 10 maja 2006 r., III BP 2/06, OSNP 2007 nr 9-10, poz. 127, z dnia 18 maja 2007 r., I BU 13/06, OSNP 2008 nr 13-14, poz. 201) lub orzeczenie wydane w następstwie oczywistych błędów sądu, spowodowanych rażącym naruszeniem zasad wykładni lub stosowania prawa (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSNC 2007 nr 1, poz. 17). Nie jest natomiast niezgodne z prawem orzeczenie oparte na wyborze jednej z możliwych interpretacji przepisów prawa, w szczególności gdy są to przepisy nowe, niejasne, rzadko stosowane, nieskonfrontowane z realiami i potrzebami życia społecznego (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 września 1991 r., III ARN 32/91, PKG 1992 nr 2-3, s. 59; z dnia 8 marca 2003 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z dnia 9 lutego 2007 r., I BP 15/06, OSNP 2008 nr 7-8, poz. 92 i z dnia 6 czerwca 2007 r., II BP 16/05, OSNP 2008 nr 15-16, poz. 215 czy postanowienie z dnia 21 marca 2006 r., V CNP 68/05, LEX nr 898275). Jak przyjął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 6 lutego 2009 r., I BP 20/08 (LEX nr 746164), orzeczenie niezgodne z prawem w rozumieniu art. 424¹ k.p.c. w związku z art. 417¹ § 2 k.c., to orzeczenie nie tylko

naruszające prawo, ale orzeczenie, które jest sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami oraz z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo zostało wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej.

Biorąc po uwagę argumentację przedstawioną powyżej przyjąć należy, że w rozpoznawanej sprawie skarga ma usprawiedliwioną podstawę. Sąd Najwyższy podzielił w ocenie zasadności skargi w całości argumentację zawartą w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2023 r., I PUNPP 3/22 (niepubl.), który został wydany w sprawie o analogicznym stanie faktycznym i prawnym.

Skarżąca - podobnie jak obie skarżące w sprawie I PUNPP 3/22 - wskazała na niezgodność wyroku Sąd Okręgowego z normą wyrażoną w art. 2 ust. 2 ustawy z 2018 r. oraz w art. 2 pkt 1b ustawy z 2017 r., który definiuje pojęcie „osoba uprawniona” niezbędne dla zastosowania art. 3 ust. 1 ustawy, stanowiącego, że rekompensata przysługuje osobie uprawnionej. Dekodując normę z powołanych przepisów, należy przyjąć, że rekompensata przysługuje wdowie mającej ustalone prawo do renty rodzinnej po zmarłym emerycie lub renciście mającym ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy i pobierających to świadczenie, uprawnionych w trakcie pobierania świadczenia z tytułu emerytury lub renty do bezpłatnego węgla na podstawie postanowień układów zbiorowych pracy, porozumień lub innych regulacji obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, które utraciły moc obowiązującą przed dniem wejścia w życie ustawy, na skutek zawartych porozumień lub dokonanych wypowiedzeń. Zakres podmiotowy cytowanej normy wyznacza pojęcie „wdowy mającej ustalone prawo do renty rodzinnej”. Nie jest więc to termin autonomiczny, lecz nawiązujący do regulacji ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1251, dalej jako ustawa emerytalna). Zgodnie z art. 70 ust. 1 ustawy emerytalnej, wdowa ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli 1) w chwili śmierci męża osiągnęła wiek 50 lat lub była niezdolna do pracy albo 2) wychowuje co najmniej jedno z dzieci, wnuków lub rodzeństwa uprawnione do renty rodzinnej po zmarłym mężu, które nie osiągnęło 16 lat, a jeżeli kształci się w szkole - 18 lat życia, lub jeżeli sprawuje pieczę nad dzieckiem całkowicie niezdolnym do

pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolnym do pracy, uprawnionym do renty rodzinnej. Ani ustawa z 2017 r., ani ustawa emerytalna nie definiuje pojęcia „wdowa”, przy czym dla ustalenie kręgu podmiotowego uprawnionych do świadczenia rekompensacyjnego taka definicja nie powinna być rozstrzygająca. Kluczowe jest to, czy osoba ubiegająca się o świadczenie legitymuje się ustalonym prawem do renty rodzinnej (nabytej zgodnie z art. 70 ustawy emerytalnej po osobie, która do uprawniona była deputatu węglowego). Dopóty, dopóki stan prawny wytworzony decyzją organu rentowego o przyznaniu prawa do renty nie ulegnie zmianie, skarżąca spełnia ustawową przesłankę nabycia prawa do świadczenia rekompensacyjnego, gdyż jako wdowa po zmarłym mężu posiada prawo do renty rodzinnej. Należy przyjąć, że w odniesieniu do drugiej kategorii uprawnionych (wdów, wdowców i sierot) uprawnienie do rekompensaty ma charakter pochodny, bowiem przesłankę nabycia prawa do rekompensaty stanowi w ich przypadku legitymowanie się ustalonym prawem do renty rodzinnej po byłych pracownikach przedsiębiorstw górniczych, którzy spełniali wyznaczone przez ustawę warunki uzyskania bezpłatnego węgla. Na marginesie zaznaczyć trzeba, że, jak podnosi się w doktrynie, brak jest ustawowych podstaw do twierdzenia, iż wdowa, która ponownie zawarła związek małżeński, traci prawo do renty rodzinnej po zmarłym mężu ze względu na utratę statusu wdowy (zob. R. Babińska-Górecka, M. Bartnicki [w:] Komentarz do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych [w:] Emerytury i renty z FUS. Emerytury pomostowe. Okresowe emerytury kapitałowe. Komentarz do trzech ustaw emerytalnych, wyd. I, red. K. Antonów, LEX/el. 2019). Nie można przeprowadzić wykładni przepisu prawa pomijając niektóre elementy jego treści. Obowiązuje wszak zakaz wykładni *per non est*. Sąd Okręgowy skupiając wywód na pojęciu „wdowa”, nie odniósł się do pełnego brzmienia art. 2 pkt 2b ustawy z 2017 r., tj. do zawartego w przepisie nawiązania do posiadania przez wdowę prawa do renty rodzinnej. Ten warunek skarżąca spełniała. Wykładnia art. 2 pkt 2b ustawy z 2017 r. z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla nie może także odbywać się bez kontekstu systemowego. Należy zatem zauważyć, że w stanie prawnym obowiązującym w chwili wydawania wyroku objętego skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem wdowy po zmarłym emerycie górniczym, które miały ustalone prawo do renty rodzinnej po takiej osobie i pobierają ową rentę, a

które ponownie zawarły związek małżeński, nie traciły uprawnień do rekompensaty z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla, co wynika z art. 2 ust. 2 ustawy z 2018 r., zgodnie z którym za wdowy i wdowców, o których mowa w ust. 1 pkt 1a *tiret* trzecie, pkt 1b i pkt 1d oraz art. 2 pkt 1b ustawy z 2017 r., uznaje się również osoby, które ponownie zawarły związek małżeński, tracąc status wdowy lub wdowca. Jak wskazano w uzasadnieniu projektu ustawy z 2018 r., wprowadzenie wyżej cytowanego przepisu art. 2 ust. 2 ma na celu zapobiec wszelkim wątpliwościom co do charakteru statusu wdowy lub wdowca, a zarazem uwzględnić, że zgodnie z regulacjami obowiązującymi w większości przedsiębiorstw górniczych ponowne zawarcie związku małżeńskiego nie powodowało utraty statusu wdowy lub wdowca.

Niezależnie od zastrzeżeń natury legislacyjnej związanych z uregulowaniem pojęcia użytego na gruncie ustawy z 2017 r. w nowej ustawie z 2018 r. w jej przepisach merytorycznych, podczas gdy uwzględnienie zasad techniki prawodawczej skłaniałoby do unormowania powyższej kwestii w przepisach nowelizujących, w dniu wydania wyroku przez Sąd Okręgowy w systemie prawnym obowiązywała norma, zgodnie z którą za wdowę, o której mowa w art. 2 pkt 1b ustawy z 2017 r., uznaje się również osobę, która ponownie zawarła związek małżeński, tracąc status wdowy. Na powyższą okoliczność zwracał uwagę Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 22 lipca 2021 r., I PSK 61/21, wskazując, że „odrzućcie skargi kasacyjnej z powodu jej niedopuszczalności nie oznacza, że skarżąca nie ma racji. Ma do dyspozycji inne nadzwyczajne instrumenty prawne, z których może skorzystać”. Powyższe okoliczności dają podstawę do stwierdzenia, że przy ferowaniu zaskarżonego wyroku doszło do oczywistego naruszenia prawa materialnego i w konsekwencji należało stwierdzić, że prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 7 listopada 2019 r. jest niezgodny z prawem.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 424¹¹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji, orzekając o kosztach postępowania skargowego po myśli art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

[SOP]

(r.g.)

